

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Термін «миротворчість» виник нещодавно в середині ХХ ст.. Цим терміном вперше описали силові дії організації ООН. У сучасних умовах миротворчість це військово-політична, й економічна діяльність цивільного і військового, персоналу, здійснювана відповідно до мандату міжнародної або регіональної організації та спрямована на запобігання, вирішення або пост-конфліктне врегулювання міжнародних або внутрішньо-державних конфліктів із метою забезпечення міжнародної безпеки, стабільності й усунення загрози миру [1, С.46].

Слід зауважити, що дослідники виділяють три основні напрями миротворчості. Початковий напрям миротворчості виник у середині ХХст., під час «холодної війни», що стало початком сучасної конфліктології. Даний напрям має своєю підвалиною дві праці Канна Г. «Про ескалацію» та Тейлора М. «Обмежена війна». У даних працях вперше були використані терміни «кризова дипломатія» та «силова», а також описані події боротьби двох наддержав. Другий напрям, який виник в ООН, а також розроблений для вирішення конфліктів у часи, коли світ занурився у війни. Звертаючи увагу на це ООН виробила масу заходів таких як: миротворча діяльність; превентивна поведінка; збереження миру для уникнення початку третьої світової війни. Таким чином, миротворчість – широкий спектр дій спрямованих на досягнення згоди між сторонами, що перебувають у конфлікті, за допомогою мирних засобів. VI розділ статуту ООН визначає такі засоби: по-перше, сторони, що беруть участь у будь-якому конфлікті, продовження якого могло б загрожувати підтримці міжнародного миру й безпеки, повинні насамперед намагатися вирішити конфлікт шляхом переговорів, обстеження, посередництва, примирення, арбітражу, судового розгляду, звертання до регіональних органів або угод чи інших мирних

засобів на власний вибір; по-друге, Рада Безпеки, коли вважає за необхідне, вимагає від сторін розв'язання їхнього конфлікту за допомогою таких засобів [2]. Не варто залишати поза увагою й те, що термін «превентивна поведінка» направлений на те, щоб існуючі непорозуміння не переросли у серйозні масштабні конфлікти. Вона включає в себе такі заходи: міри по збереженню довіри (консультації, військові місії, створення центрів контролю); прогнозування (дій, подій, явищ); винайдення фактів (аналіз та збір інформації тощо); створення демілітаризованих зон. Таким чином, превентивна поведінка покликана виявити конфліктні ситуації на ранніх стадіях. Третій напрям який виник у часи занепаду СРСР. Базовим поняття даного напрямку являється термін «операції з підтримки миру» та «примус до миру». Поряд з цим слід зазначити, що миротворчість підрозділяють на превентивну дипломатію, операції з підтримки миру й операції примусу до миру. Підтримка миру – це дії військового, поліцейського й політ, персоналу міжнародної організації в районі міжнародного або внутрішньо-державного конфлікту, що здійснюються за згодою його учасників. Як правило, ці дії спрямовані на підтримку перемир'я з метою врегулювання конфлікту політ, засобами. Операції з підтримки миру проводяться на основі гл. VI Статуту ООН і не передбачають застосування сили. Концепція примусу до миру базується на положеннях гл. VII Статуту ООН і розглядається як використання «таких дій військових повітряних, морських і сухопутних сил, що можуть бути необхідні для підтримки міжнародного миру і безпеки» [1, С.46].

Поряд з цим, як зазначається в ряді міжнародних документів щодо миротворчої діяльності та превентивної поведінки (дипломатії) у структурі Організації Об'єднаних Націй (ООН) відповідальність за здійснення комплексу миротворчих заходів лежить на Департаменті з політичних питань, очолюваному заступником Генерального секретаря. Для проведення миротворчих операцій Генеральний секретар ООН отримує відповідні мандати від Генеральної Асамблеї ООН і Ради Безпеки ООН. Основу

міжнародної миротворчої діяльності складає превентивна дипломатія як засіб попередження конфліктів. Але в миротворчій діяльності застосовується й ряд інших заходів: превентивне розгортання миротворчих сил; превентивне роззброєння; превентивні гуманітарні дії та превентивні заходи щодо зміцнення миру, які здійснюються з відома урядів держав і можуть включати різні конкретні заходи у сфері суспільного управління, прав людини, економічного й соціального розвитку тощо [3, С.449]. Базуючись на основних положеннях законів, статутів та міжнародних документах слід зазначити, що миротворча діяльність набирає обертів.

Так, наприклад, Україна починаючи з кінця ХХ ст.. відповідно до Постанови «Про участь батальйонів Збройних сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії» почала брати участь у миротворчих операціях ООН, а також ОБСЄ та в заходах програми «Партнерство заради миру» НАТО та багатонаціональні сили.

Розвиток та становлення демократичних держав, а також України за умов формування світової та європейської системи безпеки, вказує на те, що ми є невід'ємною частиною світового співтовариства. Таким чином, Україна намагається створити відповідну систему національної безпеки та прагне максимально брати участь у спільних операціях миротворчій діяльності. Відповідні дії надають можливість Україні вважати себе цивілізованою державою східного зразку з принципами моралі та відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каменецький М. Миротворчість//[Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський \(голова\) та ін. – К.: Знання України, 2004 – Т.2 – 812с.](#)
- 2.Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду/ Розділ VI/Стаття 33: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010 .
3. Каменецький М.С. Миротворча діяльність// Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – с.808